

Vyvstání víry v mahájánu

Uctění Tří klenotů

...

Začali jsme uctíváním Tří klenotů. Není to náhodné, protože tento Traktát začíná též uctíváním Tří klenotů.

Traktát, o kterém budu přednášet v příštích týdnech, se jmenuje „Vyvstání víry v mahájánu“ a začíná uctíváním Tří klenotů.

Ti, kteří poznali různé druhy buddhismu – na Srí Lance, v Thajsku nebo v Burmě, též v Kambodži, v Laosu, je tzv. **théravádový buddhismus** – říká se mu též **jižní buddhismus**.

Hlavně dnes v Číně, čínští vzdělanci, aby se vyhnuli jistému hanlivému výrazu, kterému se říká „hinajána“ – „malý vůz“ oproti „velkému vozu“. Proto se používá v Číně výraz „**jižní buddhismus**“, který byl předán jazykem páli. Oproti „**severnímu buddhismu**“, který byl předán z Indie (která je první vlastí buddhismu) jazykem sanskrit, který je vlastně latinou Indie.

Tento traktát patří „severnímu buddhismu“. Severní buddhismus zdůrazňuje cestu bódhisattvů – oproti „jižnímu buddhismu“, který zdůrazňuje cestu arahatů.

Kdo je to arahat?

Arahat je ten, který v sobě doslova „zabil“ (dá se to odvodit od sanskritského kořene „han“) – **který v sobě zabil kořeny zla, který v sobě zabil „zašpinění vědomí“.**

A bódhisattva je ten, kdo **usiluje o stav buddhovství.**

A tento traktát je filozofické rozpracování, též založené na hlubším pochopení praxe – praxe, která vede do stavu buddhovství.

A já, v rámci těchto přednášek, též se budu snažit – jelikož moje základní vzdělání a základní praxe v buddhismu je v théravádové tradici (strávil jsem 20 let jako théravádový mnich) – budu se snažit, ačkoli dle mého názoru a dle mé

vlastní praxe, tak já ji chápu – vlastně, význam buddhismu je pouze jeden. Použití buddhismu ovšem, je mnohé.

Proto existují rozdílná **pojetí buddhismu**, která jsou též spojená hlavně s kulturním pozadím.

Tento traktát (jak sám název vysvětluje) – je spojen s cestou bodhisattvů, která vede do stavu buddhovství.

A jaký je rozdíl mezi **cestou bodhisattvů** a **cestou arahatů**?

Arahat je ten, který pozná svět „tak, jak je“ – tzn. svět ve smyslu ne-jáství.

- Ten, kdo dosáhl stavu arahata, nevidí žádné „já“. Žádné „já“ – hlavně v bytostech.
- Aby tedy žil v tomto světě, který je založen na „jáství“, na egu, na osobních zájmech – první věc: musí **poznat svět „tak, jak je“**.
- Poznat svět „tak, jak je“ – znamená „**poznat svět z hlediska moudrého nazírání**“ – **tomuto „moudrému nazírání“ se říká vipassana.**
- Moudré nazírání znamená:
  - nazírání bytostí v rámci **složek**, ze kterých se skládají a v rámci objektivního poznání světa“.
  - **Objektivního poznání světa šesti smysly, které vidí šest objektů.** A toto je náš svět.
  - Jestliže rozložíme naši bytost na složky – neuvidíme žádné „já“.
  - Jestliže neuvidíme žádné „já“ – (dle buddhistického pojetí, jedno jakého buddhismu) – právě lpění na existenci, (což je vysvětlováno, jako lpění na světě, a lpění na světě a lpění na existenci je jedna věc: „Jestliže lpíme na sobě, lpíme na světě – jestliže nelpíme na sobě, nelpíme na světě.“
  - Lpění. Právě díky lpění se my bytosti nacházíme ve stavu nevědomí
- Arahat – jelikož poznal, že veškeré lpění, je lpění na sobě – zbavuje se právě meditací utišení a vzhledu veškerého lpění na sobě a znechucuje si sebe, čímž si též znechucuje svět v pojetí „jáství.
- **Jestliže obyčejné vědomí pojímá svět – vždy ho pojímá subjektivně – to je důležité pochopit**
- To, co si obyčejná, tj. neprobuzená bytost představuje jako svět, jsou jeho **subjektivní představy o světě**. To je třeba poznat, to je třeba chopit, aby se člověk zbavil lpění. Lpění, které dle buddhistického učení, je založeno na nevědomí.

- Čili, z **nevědomí pochází lpění** – a z lpění pochází naše představa o reálném „já“ a o reálném světě.
- Tato **představa a lpění na reálném „já“ a reálném světě** – se nazývá „samsára“
- **Samsára je to, co my bytosti chápeme jako náš svět**
- **A tento náš svět je vždy světem změny**
- A tato změna se právě děje, (z hlediska buddhistického poznání, jedno, které pojetí buddhismu) – se děje právě **na základě lpění a nevědomosti**.
- Jelikož lpíme a máme nevědomí, proto děláme různé činy, které vedou k další nevědomosti, k dalšímu lpění a toto je **stav samsárického bytí**

Toto je společný koncept buddhismu, který se dá nazvat „základním buddhismem“, který je vlastně též základem pochopení buddhismu v jakékoli formě.

Ať studujeme buddhismus v jakékoli formě, pokud nám není jasno (toto základní buddhistické pojetí) – pak jakákoli forma buddhismu nám nemůže být jasná.

- Tedy: nazírání toho, který usiluje o stav arahata – o stav toho, který dosáhl plného odpoutání se od znečištěného vědomí – dosáhl stavu čistého vědomí.
- Čisté vědomí je stav bez chůčce, bez zloby a bez nevědomí – tomuto stavu se též říká **nirvána**.
- **Nirvána je opak samsárického bytí.**
- A cesta arahata je odpoutat se od samsárického bytí a najít jednotu s nirvánickým stavem bytí.
- Nirvánický stav bytí je to, co je **bez nevědomosti, bez lpění, bez zloby**.
- Toto je **přístup šrávaka**.
- Šrávaka je „ten, který naslouchá učení Buddha“ a na základě učení Buddha se odpoutává od světské existence a získává nirvánické bytí.
- Nirvánické bytí je bytí bez nevědomosti, bez zloby, bez chůčce
- Toto je základní buddhismus.

A co znamená buddhismus?

- Ve všech pojetích buddhismu – všichni buddhisté jsou přesvědčeni o tom, že Buddha pod stromem osvícení poznal, není nic jiného, než **souvislé vznikání**.
- **Souvislé vznikání je stav samsárického bytí.**

- A tento stav **samsárického bytí je právě na základě: nevědomosti, lpění, chtíce a činění ve smyslu subjektu** – toto je samsárické bytí.
- **Souvislé vznikání** v základním buddhismu se též nazývá „**stav věcí tak, jak jsou**“ – čili „**dharmata**“.
- Nazývá se též **dharmastiti** – což je vlastně synonymum, které znamená „**tak jak věci stojí**“.
- Aby bytost poznala **nirvánické bytí** – je třeba, aby první poznala „stav věcí tak, jak jsou“ – to znamená souvislé vznikání. To je základní buddhismus.

Abychom pochopili význam učení tohoto traktátu, já jako první vysvětluji nejdřív tyto základní pojmy, neb předpokládám, že ne všichni z nás, kteří zde sedí, jsou familiární s učením buddhismu.

Učení severního buddhismu, oproti tomu – dává důraz na cestu bodhisattvů, která vede k buddhovství.

- „**Bodhi-sattva**“ znamená doslova: **probuzená bytost**.
- A co znamená probuzená bytost?
- Probuzená bytost znamená (v pojetí severního buddhismu) – je ta bytost, která chápe (o tom je právě tento Traktát o probuzení víry v mahájánu),
- **Co chápe bódhisattva? Bodhisattva chápe probuzení Buddhů.**
- Já úmyslně neříkám probuzení Buddhovo – říkám **probuzení Buddhů**.
- Neb cesta bódhisattvy spočívá též v tom, že ten, který praktikuje tuto cestu, **rozšiřuje dimenze svého vědomí**
  - od jednoho Buddha (o tom budeme mluvit též v rámci traktátu) na nesčetné Buddha ve všech směrech
  - od „dharm“, tedy „jsoucen“ vysvětlených v základním buddhismu, na nesčetná jsoucna
  - a od „bytostí“ na nesčetné bytosti.
- Čili, horizonty bodhisattvy jsou nezměrné horizonty.
- Proč nezměrné horizonty?
- Protože mahájánové učení zdůrazňuje, že poznání Buddhů je nezměrné a poznání arahatů má jistou míru.

I v základním buddhismu, Buddha, je prezentován na jedné straně jako učitel, který učí cestu.

- Máme mnoho sutter, které prezentují Buddhu jako učitele cesty.
- Který **poznal cestu „tak, jak je“** a **učí cestu „tak, jak je“** všechny bytosti podle jejich schopností pochopit.
- Čili, Buddha je v tomto smyslu též obyčejná bytost – jako my všichni – který dosáhl probuzení, dosáhl čistého vědomí (což je vlastně význam

probuzení). Ne „čistého vědomí v přechodném smyslu“, ale „čistého vědomí, které se nedá ztratit“.

- A učil toto vědomí i druhý.

Ale jsou též písma, kde Buddha je představován jako „princip“ – ne pouze jako učitel

- I v některých théravádových suttrách, jako Passádaniya sutta – Buddha je představován jako ten, který dosáhl probuzení, které je nad možnost pochopení i probuzených arahatů.
- I nejmoudřejší z pobuzených arahatů, Sáriputra uznává, že to, co je objektem vědomí Buddhů je daleko, daleko nad jeho pochopení (Poznámka: Hrst listů?)
- Přesto moudrý Sáriputra říká, že může přesto vědět cestu, jak se Buddha k tomuto nezměrnému pochopení, nezměrnému probuzení dostal. A to je cesta praxe 37 důvodů probuzení – počínaje čtyřmi základy „smrti upastnána“ – čtyřmi základy praxe uvědomění.

Ted' se dostáváme do situace, kdy (se ptáme): buddhovství je jaký stav?

Je „anuttara samjak sambodhi“ – je stav toho nejvyššího probuzení.

- **„Sam-bodhi“** znamená probuzení, které je na jedné straně **správné („sam“ má tento význam)** a na druhé straně znamená – **probuzení společně se všemi bytostmi.**
- „Sam“ má význam „správně“ a význam „společně“
- Buddha, nejenom že dosáhl probuzení – **Buddha dosáhl probuzení společně se všemi bytostmi.**
- **I ve vinaji najdeme jisté pojednání o tom, že Buddha po svém probuzení pod „stromem probuzení“ v Bhodgháji, kontemploval nás bytosti, které ještě jsou ve stavu ne-probuzení, tedy ve stavu ne-buddhovství v tomto smyslu, neb buddhovství je kompletní probuzení). A viděl, že všechny bytosti mají v sobě jádro probuzení. A o tomto „jádro probuzení“ je právě tento traktát.**
- A přirovnává toto „jádro probuzení „ k lotosovému květu. Ve vědomí všech bytostí se nachází lotosový květ.
- Lotos, (jak asi všichni z nás ví), je obzvláště v Asii symbol čistoty. Proč? Protože nic se na něm nemůže usadit. Žádná špína se na něm nemůže usadit – ač lotos vyrůstá ze špíny (bahna), žádná špína se na něm neusadí.
- **Stejně tak: V učení severního buddhismu existuje koncept tzv. „lúna Tathághatů“**

Namo tassa bhagavato arahato samma sambudhassa

- Tento traktát je snad filozoficky nejdokonalejším projevem filozofie „lůna Tathágotů“ – čili „zárodku čistoty ve vědomí nás, bytostí“.
- A cesta bódhisattvů je tedy cesta poznání tohoto zárodku čistoty v nás, který pak, dá se říci, perfumuje, nebo prosycuje naši bytost, až do stavu buddhovství, kdy toto prosycení dosáhne plnosti
- Čili, všechny bytosti (dle tohoto traktátu) se nachází ve stavu prosycování – buď prosycování nevědomostí, která vede k utrpení – anebo prosycování čistou podstatou, která vede do nirvánického bytí.
- Toto říci Giovannimu
- Ať si to uvědomujeme nebo ne – (nacházíme se...) – vše, co děláme, je též ve stavu vzájemného prosycování
- **Zde, chci zdůraznit jistý bod:** tento traktát je obzvláště blízký čínské filozofii. **Čínská filozofie obzvláště zdůrazňuje svět jako jednotu, ve které se vzájemně prosycují dvě vzájemně protikladné síly:** ať je to síla mužská nebo ženská, síla tmy nebo světla, ať je to síla aktivní nebo pasivní.

Jak uvidíme později, během dalších výkladů,

- **Nirvánický stav** je vlastně **stav ustání**. **Stav ustání**, který prosycuje všechny bytosti.
- A tento stav ustání je protikladný vůči **stavu dynamickému** – což je **stav samsárického bytí**.
- Ale **opravdový stav je jednota těchto dvou principů**, kterou pozná jedině „plně osvícená bytost“.
- A bódhisattva se tomuto stavu jednoty během své praxe přibližuje.

Abychom pochopili význam tohoto traktátu, vysvětlím několik klíčových termínů k pochopení toho, o čem budeme mluvit.

- Autorem traktátu „Probuzení víry v mahájánu“ je Ašvaghóša, který byl před Kalidásou, snad největší básník Indie.
- Ašvagoša byl buddhista v době, kdy rozdělení mezi tzv. mahájánou a hínajánou (severním a jižním učením) ještě nebylo tak protikladné.
- Je známý jako propagátor buddhismu. Z mnoha děl, které napsal, se dochovalo bohužel málo. Nejznámější jsou: Buddhačarita, Saundaránanda a patří ke klenotům sanskritské literatury, které později ovlivnily celou sanskritskou literaturu.
- Z historického hlediska byl Ašvaghóša žákem Páršvy, který byl známý učitel sarvastivády.
- **Sarvastiváda – oproti theravádě – bylo učení které nejvíc ovlivnilo Indii a Střední Asii.**

- Théravádské učení v Indii brzy po vládě císaře Ašóky (první velký buddhistický císař) – učení theravády se stávalo méně a méně známé.
- Zatímco učení sarvástivády (které kromě jiného, začalo používat jazyk sanskrit pro svou Tripitaku).
- Pomocí sanskritu se indická kultura dostala prakticky do všech částí Asie
- Ty díla Ašvaghóši, které známe, nenaznačují ničím, že by byl učitelem mahájány
- Mahájána znamená co?
- Mahájána znamená především **učení Takovosti** – což je synonymum **Prázdnoty** – synonym opravdového významu věcí tak, jak jsou. Který stojí jakožto doplnění pojetí **Nirvány**
- V jistém období vývoje buddhistického myšlení, chápání Nirvány jakožto protikladu samsáry se zdál být nedostačující – jelikož důraz byl kladen na **nedualistický přístup**.
- **Takovost** právě řeší problém dualistického přístupu k pochopení buddhismu.
- **Místo poznání Nirvány – bodhisattva usiluje o poznání Takovosti.**
- **Takovost** je jediná veličina, která vlastně existuje – je to **opravdový stav věcí tak, jak jsou**.
- A je to synonym **Prázdnoty** a v severním buddhismu se stává též synonymem probuzení – synonymem **dharmata** – stavu věcí tak, jak jsou, který je rezervován v původním buddhismu pro „souvislé vznikání“.
- Souvislé vznikání není v tomto pojetí nic jiného než Takovost – než stav prázdnoty.
- Buddhaghoša též označil jeden z atributů souvislého vznikání ve Visuddhimagga jako „prázdnota“ – ale prázdnota není prezentovaná jako jediná skutečnost.
- Myšlení severního buddhismu je založeno na tom, že zdůrazňuje **Takovost jako jedinou skutečnost** – jako exkluzivní skutečnost, která zahrnuje všechny skutečnosti
- Zde není žádný protiklad mezi samsárou a nirvánou – to co existuje, je jediná skutečnost.
- A proč je tomu tak? Protože buddhismus hlásá stav „ne-jáství“ jako opravdový stav věcí ve světě. Ten, kdo tento stav pozná, může poznat nirvánické bytí.
- Jestliže přistoupíme na to, že „ne-jáství“ je jediný stav věcí – pak logicky je nutné přistoupit též na to, že nemůže existovat žádný radikální rozdíl mezi nirvánou a samsárou
- Jelikož nirvána je to, co nikdy nevzniklo – proto nikdy nemůže zaniknout
  - je to to, co nebylo vytvořené, přesto je to neoddělitelné od nás

Namo tassa bhagavato arahato samma sambudhassa

- Jestliže toto přijmeme – a člověk se stává buddhistou tím, že přijme víru ve Tři klenoty – které vlastně představují tuto nirvánickou skutečnost
- Opravdový význam Dharmy je Nirvána – to je skutečnost, tak, jak je – „bhúta arthata“ – což je synonym též „Takovosti“
- Nirvána je to, co nebylo vytvořené – a to, co nebylo vytvořené, je jediná opravdová realita
- A jediná opravdová realita nemůže stát v protikladu k něčemu

Jestliže v pojetí Abhidarmy existuje několik nejvyšších pravd:

- **Pravda nirvány** – což je nejvyšší pravda nad-světská
- **Pravda tělesnosti**
- **Pravda vědomí**
- **Pravda faktorů vědomí**
- toto jsou všechno nejvyšší pravdy z hlediska Abhidarmy

Z hlediska učení severního buddhismu, které zdůrazňuje cestu bódhisattvů, cestu k buddhovství, cestu k tomu nejvyššímu probuzení zároveň se všemi bytostmi – existuje jenom jedna realita, která zahrnuje všechny reality – a tato realita se nazývá Prázdnota.

A tato realita – Prázdnota je představována jako „Takovost“ věcí ve světě. Abychom pochopili význam tohoto traktátu, musíme toto stále držet v mysli: Takovost je synonymum prázdnoty. Takovost je synonym stavu věci ve světě, je Dharmata

Takovost (ať jsem si toho vědomi, nebo ne) je vše, co my bytosti můžeme vnímat.

A podstata této Takovosti je právě prázdnota všech jevů.

Všichni buddhisté jsou zajedno v tom, že významem Buddhova probuzení je probuzení, jehož objektem je souvislé vznikání – což je svět.

- Souvislé vznikání může být rozdílně chápáno – podle toho, jak jsou v buddhismu rozdílné filozofie, tak jsou **rozdílná vysvětlení toho, co Buddha poznal pod stromem osvětlení (rozdílná vysvětlení souvislého vznikání)**
- **Nágardžunna je v buddhistické tradici považován za druhého Buddha. Je první systematizátor toho, čemu se říká mahájánového učení, nebo učení, jež vysvětluje cestu k buddhovství.**
- Nágardžunna byl hlavním hlasatelem, systematizátorem učení Madhjámika – Střední cesty.

Namo tassa bhagavato arahato samma sambudhassa

- A Střední cesta podle učení Nágardžuny, je právě cesta pochopení Prázdnoty všech jevů, které my, bytosti (jak je zdůrazňováno v buddhismu, a vlastně, i ve všech opravdových náboženstvích světa: my bytosti jsme významem světa – bez bytostí svět nemá žádný význam)
- V pojetí Madhjámika – významem všech fenoménů je právě jejich Prázdnota.
- A tato prázdnota je přirozený stav – ať jsme si toho vědomí či ne, je to přirozený stav
- Neb věci se můžou měnit – a to, co poznáváme ve světě, je pouze změna. Věci se můžou měnit jedině na principu prázdnoty. Pokud něco má svoji vlastní podstatu – nemůže se měnit.
- A to, co my bytosti poznáváme ve světě – to je stav změny.
- A tento **stav změny** předpokládá nutně **stav ne-jáství** v osobách a ve věcech.
- A tento stav ne-jáství v osobách a ve světech – a je **významem** všeho, **co poznáváme**
- A tento význam slučuje nás bytosti ve smyslu nirvánického bytí a ve smyslu samsárického bytí.
- A tento stav slučuje nás bytosti ve stavu nirvánického bytí a ve stavu samsárického bytí
- **Čili existuje pouze jedna veličina – jedna nejvyšší Pravda – a to pravda Prázdnoty**
- Poznání buddhismu (není možné pochopit buddhismus bez pochopení dvou pravd). Buddhismu obzvláště hlásá dvě pravdy – ovšemže jsou různě vysvětleny v různých pojetích buddhismu
- V prvotním pojetí, v základním pojetí buddhismu – nejvyšší pravda je **pravda ne-jáství**
- Oproti „**Nejvyšší pravdě**“ je pak „**Konvenční pravda**“
- Čemu se říká též vjava háríka = **pravda naší komunikace**.
- Pokud nepoužíváme pravdu komunikace – pokud nepřijímáme pravdu konceptu – tak nemůžeme komunikovat
  - Z hlediska konceptu existují bytosti, existují ženy, muži, domy, lidi, auta ... ale z hlediska Nejvyšší pravdy jsou toto všechno pouze koncepty. Které jsou jiné pro nás lidi, jiné pro psy, jiné pro ptáky...
- Ale to co my bytosti zakoušíme, je vlastně jedna skutečnost. Skutečnosti **tělesnosti, vědomí, skutečnost faktorů vědomí...tyto jsou objektivní.**
- To, co nazýváme „autem, muž, žena, člověk nebo „pes“ – to jsou koncepty.
- A koncepty jsou založené – tak jako mnohotvárnost světa – jsou založené na našich konceptech. Nejsou to opravdové objekty našeho vnímání –

jsou to objekty našeho vnímání založené na našich představách o světě, které jsou pouze subjektivní, ačkoli věříme, že jsou objektivní. To je důležité pochopit.

- To, v co my věříme jako v objektivitu – je pouhá subjektivita.
- A subjektivita je založena právě na konceptech.

Vrátíme se zpět k základnímu pojetí – k pojetí Madhjámika.

V pojetí Madhjámika existuje jen jedna realita – a to je realita Prázdnoty.

Realita Prázdnoty je Střední cesta, která vede k poznání opravdového stavu věcí ve světě, co znamená stav věcí nad pojmem bytí či nebytí.

- **To, co opravdu je – to je relativní.** A může být relativní jedině v tom smyslu, že je to prázdné. Jestliže to má vlastní podstatu, může to být prázdné.
- Vše, co poznáváme – poznáváme jedině z hlediska relativity.

Toto je základní poznání. Základní přístup, který je nutné pochopit – k pochopení severního buddhismu, neboli mahájánového pojetí buddhismu.

V tomto traktátu je pojetí mahájány ještě daleko širší. Jak uvidíme, v pojetí traktátu „mahájána“ znamená nic jiného, než „vědomí bytostí“.

A teď se dostáváme do dalšího pojetí severního buddhismu. Další filozofické školy severního buddhismu, která tvrdí, že přijímá to, **že všechny fenomény, které poznáváme, jsou prázdné – ale tvrdí, že tato Prázdnota patří vědomí, které existuje.**

- Čili:
- V základním pojetí Abhidarmy je vysvětlení fenoménů ve světě, ve smyslu „ne-jáství“
- Z hlediska Abhidarmy, abychom poznali Prázdnotu – (prázdnota znamená něco, co se musí vyprázdnit). Čili v tomto pojetí, abychom etablovali, nebo abychom došli k opravdové prázdnotě, musíme mít něco, co vyprázdníme.
- Pokud nemáme něco, co vyprázdníme, tak je možné, že ta prázdnota, kterou pochopíme, bude nihilistická prázdnota
- A z hlediska buddhismu – nihilismus je... Je lepší věřit v „já“ tak velké, jako je hora Suméru (což je „hora uprostřed našeho světa) – než věřit

v nihilismus, tj. věřit, že tento svět, ve kterém žijeme, není řízen zákony, které jsou věčné.

Další pojetí severního buddhismu je pojetí tzv. Pouhého vědomí

- Je to pojetí buddhismu, které tvrdí, že právě Prázdnota – což je opravdový stav věcí ve světě – je prázdnota vědomí a faktorů vědomí
- To, co vidíme jako **vnější svět, není nic jiného, než tzv. objektivní aspekt vědomí oproti subjektivnímu aspektu vědomí**
- Čili. Takovost, neboli Prázdnota – je Takovost, neboli prázdnota vědomí. Nic jiného kromě vědomí, my bytosti nemůžeme poznat.
- Z hlediska pojetí světa a všech fenoménů, které poznáváme, včetně nirvánického bytí – vše není nic jiného, než vědomí.
- Samsára není nic jiného, než stav vědomí. Nirvána není nic jiného než stav vědomí.
- **Prázdnota jako stav vědomí – Takovost, jako stav vědomí se dá chápat:**
  - z hlediska **pomíjejícího vědomí**, což je tzv. základní škola pouhého vědomí. Tak jak je vysvětlována v základních traktátech Asangy (Maitréja, Asanga, Vasubandhu)
  - a pak (teď se dostáváme k našemu traktátu), je další pojetí vědomí z hlediska skutečného, **samsárického vědomí**, které je v nás, ve všech bytostech, to opravdové vědomí
  - Tento opravdový stav vědomí, který je v zasetí samsárického bytí, tomu se právě říká „lúno Tathágatů“ – Tathágata garba
- Čili máme dvě pojetí „pouhého vědomí“ světa a nás bytostí:
  - **Jako pouhé vědomí, z hlediska přechodného vědomí, kterému se říká „základního vědomí“**
  - A z hlediska buddhovství – **vědomí buddhovství , což je vědomí Takovosti všech věcí**
- A stav buddhovství ve všech bytostech – to mu se říká „Lúno Tathágatů“

Abychom pochopili učení tohoto traktátu, je třeba pochopit tři základní koncepty:

1. Základní koncept, který obsahuje všechno – což je Takovost. Takovost, jakožto synonymum Prázdnoty. Není nic, co by Takovost nezahrnovala.

2. Takovost – Prázdnost – jako princip buddhovství ve vědomí všech bytostí se nazývá „Lúno Tatháगतů“ – přesto, že se my, bytosti, se nacházíme ve stavu změny, toto lúno Tatháगतů není ve stavu změny. To se nikdy nemění – a to je vlastně naše opravdové bytí.
3. Toto opravdové bytí (ať jsme si toho vědomi, nebo ne) má potenci prosvětlovat celou naši bytost.
4. Traktát se nazývá „Probuzení víry v mahájánu – ve smyslu probuzení víry v tento neměnný aspekt našeho vědomí, který je základem všeho dobra, které v nás může vzniknout. Dobra v absolutním smyslu.
5. Tento neměnný stav vědomí, Tathágata garba, filozofie „Lúna Tatháगतů“ tento nejdůležitější koncept, který je nutno pochopit pro zenovou praxi, nebo pro tantrickou praxi... tento čistý, neposkrvněný, stálý stav vědomí, jakožto princip existující ve všech bytostech je nutné poznat. A toto poznání se zakládá hlavně na víře.

Proto se tento traktát nazývá Probuzení víry v mahájánu. Je to probuzení víry v co? Víry v „čistou podstatu ve vědomí všech bytostí“.

A tento traktát představuje systematické pojednání o „čisté podstatě našeho vědomí“, z hlediska lúna Tatháगतů – tedy filozofie, která byla systematicky formulována až za doby několik století po tom, co Ašvaghóša zemřel.

Proto většina učenců pochybuje o tom, že Ašvaghóša je opravdovým autorem tohoto traktátu, protože myšlenky, které vyjadřuje o buddhovství atd. v jiných dílech, nemají s touto filozofií koncepce lúna Tatháगतů nic společného.

Mnozí učenci se domnívají, že tento traktát je výtvozem, buď překladatele – překladatelem byl buď Paramártha (slavný indický jogín a učenec, který v Číně překládal spisy, filozofické traktáty učení pouhého vědomí).

Ovšem, jestliže čteme jiné spisy Paramárthy – styl tohoto traktátu a jeho jiných spisů je rozdílný.

Proto mnozí pochybují též o tom, že vůbec Paramárta přeložil tento traktát. A domnívají se, že tento traktát napsal nějaký neznámý čínský mnich, který ovšem byl geniální. Protože myšlenky jsou zde podány v krásném jazyku, systematicky a jsou hodné velkého básníka a velkého jogína.

K pochopení tohoto traktátu je třeba velké soustředění, neb je nabytý různými koncepty a myšlenkami, které se křižují tak, že je ze začátku pro ty, kteří nejsou familiární se strukturou traktátu, se jedná o džungli různých konceptů, ve kterých se člověk těžko vyzná.

Ale stojí za to, se nad těmito koncepty, které autor předává, zamyslet. A pak čím dál více se stává tento traktát zajímavější.

A podání jeho je opravdu geniální. Protože dává pohled na celek. Filozofické a praktické pochopení buddhistické praxe v jisté totalitě všech možných, různých aspektů:

- Z aspektu osvíceného člověka,
- z aspektu člověka na začátku cesty,
- v polovině cesty a tak dále –
- v různých fázích cesty.

Proto komplexnost tohoto traktátu – jak uvidíme.

Tento traktát byl přeložen do čínštiny dva krát.

- Jednou Paramárthou – (který žil asi v 6. stol. v přibližně ve stejné době kdy Bodhidharma (legendární zakladatel zenového učení, za císaře Wu z dynastie L'iang, předával učení tzv. siddha tradice. Učení transcendentální moudrosti. Což je základ zenového výkladu, zenového přístupu buddhismu. Zen, nebo čan, dhjána, zde neznamena prohloubení v jeden předmět, tak jak je představováno v Abhidarmě.
- Ale „zen“ znamená prohloubení se v Takovost – což je jediný opravdový stav věcí ve světě. Jediný opravdový stav ve světě – jiný stav není.
- A tato Takovost – je právě Takovost vědomí.
- Jak můžeme poznat Takovost? Poznáním vědomí.
- Vědomí samo je Takovost. A poznání vědomí (jelikož bytosti vše poznávají vědomím) je poznání vědomí, poznáním Takovosti.
- Z hlediska tohoto traktátu (stejně jako z hlediska filozofie pouhého vědomí) „vědomí je to, co je základem našeho utrpení“ a vědomí je též základem našeho samsárického bytí.
- A vědomí bytostí je z hlediska tohoto traktátu vše, co na světě můžeme poznat.
- A vědomí všech bytostí je „mahájána.
- Tento traktát se nazývá Probuzení víry v mahájánu. A víra v mahájánu je víra v toto vědomí, které je naše jediná realita.
- A podstata tohoto vědomí je „čistota“, která se nazývá „Lúno Tathágatů“.
- Lúno Tathágatů je to stav buddhovství, stav nezměrných horizontů moudrosti, v nás bytostech, ve stavu zašpinění

Další koncept, který je nutné poznat, abychom rozuměli významu tohoto traktátu, je tzv. základní vědomí – tzv. álájavidjána

- (álája = v sanskritu znamená příbytek; tak jako Himalája je příbytek sněhu; hima = sníh)
- **Náš příbytek ve světě, je naše přechodné vědomí.** To je náš příbytek ve světě.
- **Základní vědomí, je to, co my vidíme jako svět.**
- **To, co nám zprostředkuje svět; To co si „apropriuje“ - to, co si přivlastňuje našich šest smyslů, kterými poznáváme svět.**
- Čili, vše, co my poznáváme, je toto základní vědomí
- **A toto základní vědomí je na základě semen, tzv. bídža, našich minulých zkušeností.**
- V tomto základním vědomí se naše minulé zkušenosti skladují a podle těchto minulých zkušeností my pak vidíme svět.
- V domnění, že je to objektivní svět, ale je to pouze svět našich minulých zkušeností, založených na naší nevědomosti, chtíčích a naší činnosti na základě rozlišování. Rozlišování subjektu a objektu.
- Díky rozlišování subjektu a objektu, které vede (jak je zdůrazňováno obzvláště v severním buddhismu) vede ke chtíčům, ke zlobám, k nevědomosti. Na základě rozlišujícího vědomí vkládáme opět nová semena do základního vědomí, které pak projektuje tyto semena skutečného bytí v osobách a skutečného bytí ve věcech (které je na základě subjektu a objektu poznání) a projektuje je jako náš svět.
- Základní vědomí je (dalo by se říci) jedno vědomí (neb v této filozofii je vědomí jediné, co můžeme poznat) – je to vědomí, které nás váže, které nám dává příbytek ve světě
- Toto vědomí je z hlediska základní filozofie pouhého vědomí - toto vědomí je překonáno ve stavu arahata nebo ve stavu Buddhy.
- Protože arahat nemá lpění, tak překonává to vědomí, které vidí skutečnost ve vnějším světě a v subjektu, který vnější svět vnímá.
- Z hlediska našeho traktátu – jelikož Buddha je ten, který dochází do stavu probuzení společně se všemi bytostmi, tak toto vědomí bytostí se stává něčím absolutním, co vlastně nemůže nikdy zmizet. Protože to obsahuje vše.
- Takže přístup je jiný: my, bytosti (ať jsme si toho vědomi, nebo ne) jsme všechno, co je možné poznat. A to všechno, co je možné poznat, to nikdy nemůže zmizet, protože stav buddhovství, (což je stav největších ctností), znamená stav jednoty se vším bytím
- Čili. Zde pojem mahájány, velkého probuzení je dopracován do perfektního pojetí:

Namo tassa bhagavato arahato samma sambudhassa

- vědomí, které přesto, že vzniká a zaniká – toto vznikání a zanikání je, dalo by se říci, pouhý přelud založený na nepochopení vědomí, jako jediné skutečné absolutní entity.

Traktát je tedy pojat v tomto smyslu.

- Teď jsem podal základní předmluvu k významu tohoto Traktátu.
- Ačkoli většina učenců dnes nevěří, že jeho opravdovým autorem je Ašvaghóša...
- Ale nás to moc nezajímá. Nás zajímá význam tohoto Traktátu, který je spojen jak s geniální interpretací konceptu severního buddhismu, tak i s geniálním pojetím buddhismu, jakožto vědě o vědomí vůbec.
- Jelikož my, buddhisté, nevěříme v boha (ať jsme si toho vědomi, nebo ne) – to, co nás řídí je naše vědomí.

- Pro toho, který tento Traktát studuje s pochopením a s koncentrací, bude určitě velkým přínosem.

- Začnu předmluvou tohoto Traktátu.

- Tři klenoty, nejsou nic jiného – než tři symboly Nejvyšší pravdy.
- „Celým svým tělem a myslí“ doslova „Celým svým životem“
- „Celým svým životem“ jsem přeložil jako „Celým svým tělem a myslí“
- Z hlediska buddhismu – jediné, co můžeme poznat ve světě, je tělo a mysl. Nic jiného ve světě nepoznáváme. To, co poznáváme jako složky vnějšího světa, není nic jiného, než složky naší tělesnosti.
- Jelikož jsem strávil 20 let jako mnich jižního buddhismu – tak můžu o tom ledacos povídat. Když vysvětlujeme v jižním buddhismu – začínáme s termíny Abhidarmy, význam souvislého vznikáním. Víra se vysvětluje jako :

Attha adhéja vatthu – osm objektů víry:

Víra v původním pojetí buddhismu, je víra v „attha adhéja vatthu“:

- **Buddha, Dharma , Sangha**, což jsou tři symboly nejvyšší reality
- **5 agregátů existence v minulosti – 5 agregátů existence teď – 5 agregátů existence v budoucnosti** - což je kontinuita bytí
- Pak **souvislé vznikání**, což vysvětluje kontinuitu bytí
- Tato **kontinuita bytí je na základě příčiny a důsledků**

Namo tassa bhagavato arahato samma sambudhassa

- **Tato příčina a důsledek pokračuje, pokud příčina existuje.**
- A příčina je v základním buddhismu: **Karma, nevědomost a chtění**
- To je **stav kauzality, stav přechodného bytí, přechodného vznikání a zánikání v každém momentě vědomí.**
- Jestliže tento stav pochopíme, tak uvěříme v tzv. **osmý objekt víry, v pojmy, v učení, které se nachází v Tripitace**

V jižním buddhismu, když vykládáme víru, vykládáme tyto objekty

Zde je objekt víry jiný – je to nic jiného, než tohle naše vědomí, ve kterém se nachází všechno naše utrpení a všechny naše slasti.

„Celým svým tělem a myslí“. Abychom mohli poznat to, co je nejvyšší, musíme tomu věnovat celou svou bytost.

Proto autor, celým svým tělem a myslí, celou svou bytostí, celým svým životem se uchyluje pod ochranu Tří klenotů.

Abychom pochopili, to co je v nás nejvyšší, musíme tomu obětovat celý svůj život.

Příště budeme pokračovat...

Předáme zásluhy pro dobro všech bytostí...

Hrst listů

Jednou Vznešený prodléval v Kósambí, v simsapovém háji. Zvedl v ruce několik listů a otázal se mnichů: „Co myslíte, mniši, čeho je víc: těch pár listů, které držím v ruce, nebo těch, co jsou na stromech v tomto háji?“

„Listů, které Vznešený zvedl v ruce, je málo, Pane; těch, co jsou v háji, je mnohem více.“

„Stejně tak, mniši, věci, jež jsem pochopil přímým poznáním, je více; věci, o kterých jsem vám pověděl, je pouze několik.“

A proč jsem vám o oněch věcech neřekl? Protože nepřináší prospěch ani pokrok ve svatém životě a nevedou k odvrácení, k ztrátě vášně, k ustání, k utišení, k přímému poznání, k probuzení, k nibbáně. Proto jsem vám o nich neřekl.

A co jsem vám řekl? Toto je utrpení; toto je vznik utrpení; toto je ustání utrpení; toto je cesta vedoucí k ustání utrpení. To jsem vám řekl. A proč jsem vám to řekl? Protože to přináší prospěch a pokrok ve svatém životě, a vede to k odvrácení, k ztrátě vášně, k ustání, k utišení, k přímému poznání, k probuzení, k nibbáně. Nechtě je tedy, mniši, vaším úkolem toto: Toto je utrpení; toto je vznik utrpení; toto je ustání utrpení; toto je cesta vedoucí k ustání utrpení.“

[Samjutta-nikája, LVI, 31]